

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Věry Sýkorové a soudkyň JUDr. Ivany Hesové a JUDr. Aleny Bílkové ve věci žalobce: Ing. P. K. nar. bytem proti žalované: Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, IČO 00025429, o zaplacení částky 5,192.000 Kč, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 03.06.2014, č.j. 10C 29/2013-147,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení

Odůvodnění

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu na zaplacení částky 5,192.000 Kč a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce se žalobou domáhal náhrady nemajetkové újmy, která mu měla vzniknout v souvislosti s nezákonným rozhodnutím, ve formě peněžitého plnění ve výši 5,192.000 Kč. Usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 01.10.2010, sp. zn. bylo proti žalobci zahájeno trestní stíhání ve smyslu § 160 odst. 1 trestního řádu jako obviněnému z trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c/. K odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 31.08.2011 Krajský soud v Ostravě, pobočka, napadený odsuzující rozsudek dne 14.02.2012 zrušil, neboť se nejednalo o trestný čin. Žalobce je zaměstnán a v důsledku trestního stíhání mu hrozila ztráta zaměstnání, výsluhových nároků a kariérního postavení, v případě hrozícího pravomocného odsouzení by přišel o bezúhonnost, nemohl by se ucházet o práci u a mohl by přijít o bezpečnostní prověrku. V uvedené době studoval vysokou školu, v důsledku stresu z trestního stíhání se mu

zhoršil prospěch a některé zkoušky musel opakovat. O trestním stíhání se dozvěděli jeho kolegové a jeho nadřízený. Nezákoně trestní stíhání zasáhlo do jeho rodinného života, trpěl poruchami spánku a dosud není jeho psychický stav zcela v pořádku. Jako přiměřené zadostiučinění požadoval 200 Kč za hodinu trestního stíhání, tj. za 11.952 hodin 2,390.400 Kč se zvýšením za dobu nepravomocného odsouzení v trvání 4.008 hodin o 801.600 Kč; za poškození dobrého jména v civilním životě požadoval 1,000.000 Kč a za poškození dobrého jména v profesním životě dalších 1,000.000 Kč. Žalovaná žádost žalobce o odškodnění projednala a za dostačující formu satisfakce považovala konstatování vydání nezákonného rozhodnutí.

Žalovaná potvrdila, že na žádost žalobce předběžně projednala popsany nárok, uznala svoji odpovědnost se závěrem, že konstatování vydání nezákonného rozhodnutí ve spojení se zprošťujícím rozhodnutím je adekvátní formou satisfakce. Přihlédla k tomu, že jednání žalobce bylo hodnoceno jako škodlivé a nesprávné a věc byla postoupena k projednání jako kázeňský přestupek. Přiznání finanční kompenzace by proto rozcházelo s obecně sdílenou představou o spravedlnosti. Řízení bylo zastaveno, protože zanikla odpovědnost za přestupek, tedy vedení trestního stíhání bylo žalobci ku prospěchu. Řízení trvalo 1 rok a 5 měsíců, nebylo medializované a žalobci nehrozila vysoká trestní sazba. Navrhla, aby žaloba byla zamítnuta.

Soud I. stupně předně vzal za prokázané, že žalobce splnil podmínku pro soudní uplatnění nároku na odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem, předvídanou ust. § 14 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen odškodňovací zákon), neboť řádně a včas nárok uplatnil u žalované.

Soud I. stupně vzal za prokázaný průběh trestního stíhání, které bylo zahájeno dne 01.10.2010 pro trestní čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c/ zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona, a žalobci bylo kladeno za vinu, že

Stížnost žalobce proti usnesení o zahájení trestního stíhání byla státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Ostravě, pobočka v [REDAKCE], zamítnuta jako nedůvodná a dne 08.04.2011 byla podána obžaloba. Rozsudkem Okresnímu soudu v Olomouci ze dne 31.08.2011 byl žalobce uznán vinným ze spáchání trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c/ trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, přičemž výkon trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 16 měsíců. K odvolání žalobce pak usnesením Krajského soudu v Ostravě,

pobočka v [REDAKCE] ze dne 14.02.2012, byl tento rozsudek zrušen a věc byla postoupena Krajskému ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje, neboť nejde o trestný čin, avšak zažalovaný skutek by mohl být jiným orgánem posouzen jako přestupek. Odvolací soud mimo jiné uvedl, že v předmětné věci nebylo možné rozhodnout o zproštění obžalovaného obžaloby podle § 226 písm. b/ trestního řádu, ale bylo nezbytné věc postoupit orgánu příslušnému k rozhodnutí, zda daným skutkem nebyl spáchán kázeňský přestupek. Rozhodnutím Policie ČR, vedoucím územního odboru [REDAKCE] KROK ve věcech kázeňských, ze dne 10.04.2012, č. [REDAKCE], bylo podle § 188 písm. d/ zák. č. 361/2003 Sb. zastaveno řízení o jednání, které má znaky kázeňského přestupku podle § 50 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb. vzhledem k době, kdy ke spáchání kázeňského přestupku došlo, nebylo možné rozhodnout jinak než řízení zastavit, jelikož odpovědnost za kázeňský přestupek zanikla dne 27.08.2010. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 26.04.2012. Žalovaná konstatovala, že bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, peněžitou formu zadostiučinění žalobci nepřiznala.

Soud I. stupně své právní úvahy založil na výkladu ustanovení odškodňovacího zákona, která v odůvodnění rozsudku citoval, a dospěl k závěru, že v daném případě s vydáním nezákonného rozhodnutí nemůže být spojen nárok žalobce na náhradu škody (nemajetkové újmy), neboť smyslem a účelem odškodňovacího zákona je, že se poškozený nedopustil protiprávního jednání. Žalobce se však svým jednáním, které naplňovalo minimálně znaky kázeňského přestupku (§ 50 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru), dopustil, řízení o kázeňském přestupku bylo zastaveno z důvodu zániku odpovědnosti za kázeňský přestupek ve smyslu § 186 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb., neboť kázeňský trest za jednání, které má znaky přestupku, lze uložit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy došlo ke spáchání přestupku. Dovedl, že na posuzovaný případ tak lze analogicky aplikovat § 12 odst. 1 písm. b/ odškodňovacího zákona, podle kterého právo na náhradu škody nemá mimo jiné ten, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný. Přiznání práva na náhradu škody (nemajetkové újmy) způsobené trestním stíháním v případě, kdy se trestně stíhaná osoba dopustila protiprávního jednání odpovídajícího skutkové podstatě trestného činu (kázeňského přestupku), by bylo v příkrém rozporu se zásadou *ex iniuria ius non oritur* (z bezpráví právo vzejít nemůže). Běh času nemůže ovlivnit to, že se určitá osoba dopustila jednání zákonem reprobovaného. Okolnost, že pozdní reakce státu na čin určité osoby má za následek, že státu zaniklo oprávnění pachatelí trestného činu (přestupku) uložit přiměřený trest a pachatelé zanikla povinnost přiměřený trest strpět, by sama o sobě neměla zakládat právo pachatele na náhradu nemajetkové újmy. Soud I. stupně odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.09.2012, sp. zn. 28Cdo 605/2012, a žalobu jako nedůvodnou v celém rozsahu zamítl. Dodal, že konstatování vydání nezákonného rozhodnutí, které se žalobci od žalované dostalo, je zcela dostačující zadostiučinění za nemajetkovou újmu (§ 31a odst. 2 odškodňovacího zákona). Přitom se nejednalo o nesprávný úřední postup spočívající v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě; délka trestního řízení (včetně řízení o kázeňském přestupku), trvala od 01.10.2010 do 26.04.2012, tj. 1 rok a 7 měsíců, a byla s ohledem na veškeré rozhodné skutečnosti případu přiměřená (věc byla projednávána na dvou stupních soudní soustavy a nakonec policií ve věcech kázeňských, konalo se dokazování výslechy svědků a listinnými důkazy či fotodokumentací při 4 hlavních líčení, průtahy v řízení nebyly zjištěny žádné, ani nebyly žalobcem tvrzeny). O náhradě nákladů řízení soud I. stupně rozhodl s odkazem na ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. za situace, kdy úspěšné žalované náklady nevznikly.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce včasné a přípustné odvolání, ve kterém vytýkal soudu I. stupně, že nepřihlédl k jím tvrzeným skutečnostem a dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním. Především poukázal na to, že podle zásady presumpce nevinylze o tom, že se někdo skutku dopustil, hovořit pouze v případě, že bylo rozhodnuto o spáchání činu. V tomto případě však nebylo rozhodnuto o tom, že se činu dopustil, nýbrž Krajské ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje pouze konstatovalo, že se věci nebude zabývat a šetřit ji, když zjevně došlo k promlčení, a to ať už se skutek stal, či ne, případně zda se jej dopustila nějaká konkrétní osoba. Odvolatel vyjádřil názor, že smyslem a účelem odškodňovacího zákona není to, že se poškozený nedopustil protiprávního jednání, ale právě ochrana před nezákonným zásahem státu, v tomto případě trestním stíháním. Poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR č.j. 25Cdo 2/2007, kdy příčinnou souvislost mezi zahájením či vedením trestního stíhání a zaviněním obviněného je třeba hledat nikoliv v jeho jednání, kterým měl podle orgánů činných v trestním řízení naplnit skutkovou podstatu trestného činu, pro který byl stíhán, nýbrž v jiném jeho chování před zahájením trestního stíhání, popř. v jeho průběhu, především v jeho postoji vůči orgánům činným v trestním řízení, tedy v tom, zda svým jednáním či úkony procesního charakteru zapříčinil, že trestní stíhání muselo být zahájeno (nebo v něm nadále pokračováno). Nejde tedy o to, zda obviněný se dopustil, byť zaviněně, skutku, pro který byl stíhán a jímž vyvolal podezření, že byl spáchán trestný čin, ale o to, zda svým jiným či dalším jednáním ovlivnil postup orgánů činných v trestním řízení před zahájením trestního stíhání nebo v jeho průběhu tak, že bez tohoto jednání by k zahájení (pokračování) trestního stíhání nedošlo (např. uváděním nepravdivých skutečností). Zároveň u osoby žalobce nehrozil v případě odsouzení „pouze“ trest dle trestního zákona, ale také, vzhledem k jeho služebnímu poměru [REDAKCE], na dobu 15 let ztráta bezúhonnosti dle § 14 zák. č. 361/2003 Sb. Vzhledem k jeho věku by se jednalo o profesní likvidaci spolu se ztrátou výsluhových nároků. Odvolatel také zdůraznil, že současnou společností je trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele hodnocen jako zvláště zavrženíhodný, a to bez ohledu na situaci, jež spáchání provázela. Měl zato, že prokázal vznik škody v uvedené výši a na žalované ji nárokoval z titulu odpovědnosti žalované za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Žalovaná potom výpočet této škody nerozporovala a požadovaná částka je adekvátní, když konstatování vydání nezákonného rozhodnutí nelze považovat za dostačující formou zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc k novému projednání soudu I. stupně.

Žalovaná navrhl, aby napadený rozsudek byl jako věcně správný potvrzen.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, jež předcházelo jeho vydání (§ 212, § 212a odst. 1 a 5 a § 214 odst. 3 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Vady řízení, k nimž odvolací soud u přípustného odvolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 212a odst. 5 o. s. ř.), odvolací soud neshledal.

Žalobce uplatnil vůči žalované (státu) nárok na náhradu nemajetkové újmy ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Tvrzená újma mu měla být způsobena v důsledku zahájení a vedení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem (ust. § 31a a 2 odškodňovacího zákon).

Odvolací soud při přezkoumání rozhodnutí soudu I. stupně vyšel ze skutkových zjištění soudu I. stupně, neboť pro rozhodnutí ve věci významné skutečnosti byly zjištěny procesně správným způsobem a v dostatečném rozsahu.

Je třeba předeslat již ustálený právní názor o tom, že bylo-li ve věci vydáno rozhodnutí, nelze v postupu, který mu předcházel a v obsahu vydaného rozhodnutí se odrazil, spatřovat nesprávný úřední postup (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 07.01.2010, sp. zn. 25Cdo 1293/2009). Tento názor dále judikatura vyšších soudů rozvinula ve vztahu k zahájení (vedení) trestního stíhání tak, že nárok na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání se posuzuje podle § 5 písm. a), § 7 a § 8 zákona jako nárok na náhradu škody způsobenou nezákonným rozhodnutím s tím, že rozhodujícím měřítkem je pozdější výsledek trestního řízení. Smyslu právní úpravy odpovědnosti státu za škodu odpovídá, aby každá majetková či nemajetková újma způsobená nesprávným či nezákonným zásahem státu proti občanovi (fyzické osobě) byla odčiněna, a systematickým a logickým výkladem proto judikatura dovolacího soudu dospěla k závěru, že došlo-li z určitých důvodů k zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby, je třeba vycházet z toho, že občan čin nespáchal, a že tedy nemělo být proti němu trestní stíhání vedeno. Odpovědnost státu však nastává za situace, pokud výsledek trestního řízení směřuje k tomu, že ten, proti komu bylo vedeno trestní stíhání, byl stíhán za dovolené jednání (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25Cdo 1388/2004, sp. zn. 25Cdo 1988/2004). O takovýto případ se však v posuzované věci nejedná, neboť trestní věc žalobce byla postoupena k přestupkovému řízení. K postoupení došlo nikoliv proto, že jednání žalobce bylo posouzeno jako jednání dovolené, ale proto, že intenzita škodlivosti tohoto jednání nenaplňovala znaky trestného činu. Ani přestupkové řízení nebylo zastaveno z důvodu zjištění o dovolenosti jednání žalobce, ale proto, že uplynula stanovená lhůta pro trvání trestnosti přestupku. Za této situace soud I. stupně věc správně právně posoudil, dospěl-li k závěru, že příznání zadostiučinění v penězích by nebylo namístě. Argumentace odvolatele ohledně zásady presumpce nevinny, jestliže nebylo rozhodnuto o spáchání činu, nemůže v této souvislosti obstát. Rovněž odvolací námitka, že smyslem a účelem odškodňovacího zákona není to, že se poškozený nedopustil protiprávního jednání, ale ochrana před nezákonným zásahem státu, proto příčinnou souvislost mezi zahájením a vedením trestního stíhání je třeba hledat v jiném chování před zahájením trestního stíhání, tedy v tom, zda svým jednáním zapříčinil, že trestní stíhání muselo být zahájeno, není důvodná. Je totiž třeba dovodit, že usnesení ze dne 14.02.2012, které vydal Krajský soud v Ostravě, pobočka [REDAKCE] nelze hodnotit jako rozhodnutí, jímž došlo ke zrušení či změně usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce ze dne 01.10.2010 jako nezákonného. Uvedené usnesení je rozhodnutím, které zachovává kontinuitu ve stíhání osoby za její protiprávní jednání, byť s ohledem na intenzitu nebezpečnosti tohoto protiprávního jednání je věc postoupena Krajskému ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje s tím, že zažalovaný skutek by mohl být jiným orgánem posouzen jako přestupek. Odvolací soud má také zato, že při posuzování nároku na náhradu škody podle z. č. 82/1998 Sb. je podstatné, že poškozený se nedopustil protiprávního jednání, resp. že byl stíhán za jednání, které nebylo protizákonné (bylo dovolené). Tento názor se dle odvolacího soudu neodchyluje od judikatury Nejvyššího soudu ČR, na kterou v odvolání odkazuje žalobce. Okolnost žalobcova služebního poměru [REDAKCE] je bez vlivu na závěru, že příznání zadostiučinění v penězích v tomto případě není namístě. V podrobnostech lze odkázat na přesvědčivé odůvodnění napadeného rozsudku. Odvolací soud tak neshledal důvod odchýlit se od závěrů Městského soudu v Praze zaujatých v rozsudcích sp. zn. 30Co 416/2010, 25Co 478/2012 a 25Co 523/20413.

Odvolací soud rozsudek soudu I. stupně potvrdil jako věcně správný podle § 219 o. s. ř., včetně správného výroku o náhradě nákladů řízení.

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 2 o. s. ř., výkladem opaku, neboť procesně úspěšné žalované ani v odvolacím řízení žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř., § 239 o. s. ř.).

Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, zmeškání lhůty **nelze** prominout (ust. § 240 odst. 1, 2 o. s. ř.) a není-li v ust. § 241 o. s. ř. stanoveno jinak, musí být odvolatel zastoupen advokátem nebo notářem.

V Praze dne 7. ledna 2015

JUDr. Věra Sýkorová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Schmidtová